

Kloakkvatnið frá Føroya Studentaskúla fer so at siga óreinsað út í Hoydalsá. Sum myndin vísir var áin ógvuliga skitin, og stankurin var nógvur

Reinsiverkini typt, so kloakkvatnið fer bein- leiðis út í ána

skiftunum og teimum lógnum, sum vatnveitingin og kloakkviðurskiptini koma undir.

Fýra kanningarstøð vorðu vald: 1. omanfyri vatnbrunnin við Sundsvegin, 2. við Svartafoss, 3. á flatuni í Ovaru Hoydølum og 4. niðanfyri kloakkfrænslið hjá Føroya Studentaskúla.

Á hesum fýra støðum kannaði flokkurin ilt-innihaldið í vatninum, um svávuibranta var í vatninum, hitin og súrleikin vorðu mældir eisini, flokkurin mældi nitrit/nitrat og fosfor innihaldið og ta biologisku ilt-nytsluna, sum t.d. vísir um bakterier eru á staðnum. Somuleiðis fann flokkurin fram til djóra- og silatalið á teimum fýra støðum.

«Heilt galið»

Royndarúrslitið vísir, at kanningarstað 1 ikki er ávirkað av menniskjum og áin er heilt rein. Kanningarstöðini 2 og 3 eru eitt sindur ávirkað og her vóru nógv fleiri smádjór á hvørjum kvem enn á kanningarstaði 1. Kanningarstað 4 «var heilt galið», sum tað verður tikið til í frágreiðingini.

Her minkaði talið av smádjórum í størum. Tann biologiska ilt-nytslan, sum kann tyða upp á bakterier, vaks. Somuleiðis vaks innihaldið av fosfati, sum kann nýtast sum mál fyri sapubruki.

Tann stóri munurin millum kanningarstöðini 1, 2 og 3 og kanningarstað 4 vísir, at her renn-

ur avlopsvatn frá húskjunum beinleiðis út í ána.

Flokkurin hevur leysliga mett, at kloakkvatn frá um 350 persónum rennur út í ána uttan at verða reinsað á kanningarstaði 4.

Reinsianleggjið typt

Flokkurin kannaði eisini reinsianleggjið. Tað visti seg, at proppur var í einum røri millum ein yvirskotsbrunn og eitt sandfang. Av hesi orsök rann einki vatn gjøgnum anleggjið, sum flokkurin eisini sá í mætingunum í áni. Tá reinsianleggjið er typt, fer vatnið beinleiðis út í ána, sum soleiðis verður dálkað av teimum organisku evn-

unum í kloakkvatninum.

Annars sigur flokkurin í frágreiðingini, at skal reinsianleggjið virka, má eftirlit vera við tí einaferð um vikuna, og hvørja ferð, áarfari hevur verið, so tað undir ongum umstøðum typpist. Eisini verður sagt, at regluligar mætingar eiga at fara fram í yvirskotsbrunninum og frænsliðbrunninum.

Elektrofisking av silum

Ein roynd at elektrofiska sil í Hoydalsá visti, at nøggin av silum valdast goymistøðini og hvussu rein áin er.

Á kanningarstaði 4 vóru nokur stór sil, men eingi smá. Áarbakkinn hongur her út yvir ána, soleiðis at goð goymistøð finnst.

Orsøkin til at tað eingi smásil vóru her, er hon, at beint omanfyri rennur frænslið frá reinsiverkinum hjá studentaskúlanum og býlinginum omanfyri.

Hetta førir við sær, at allir smásteinarnir á botninum verða sliggið út, sum aftur ger, at yvirlevingarmøguleikarnir hjá smásilum er ringur, tí við hesar steinarar er bert litil ilt í vatninum.

Flokkurin tók tí eina roynd omanfyri frænslið eisini. Her er áin hampuliga grunn og steinarar vóru ikki sliggið út. Her fingust smásil.

Á kanningarstaði 3 kannaði flokkurin ein part av áni, sum var grunnur við smásteinut-

Djóratalið í áni

kanningar- stað djór	1	2	3	4
ormar	120	55.000	60.000	1300
mýggjabita arvur	700	4.000	50.000	3300
heksmenn	11	2.000	400	260
annað	55		1.300	310

um botni, men sum endaði í einum djúpum hyl við stórru steinum.

Í tí grynra partinum vóru bert smásil, men sum hylurin gjørdist djúpari, vorðu silini eisini stórru.

Kanningarstað 1 var skikkað á sama hátt sum stað 3 við silum í ollum støðum.

Ofta verður legan hjá áum broytt og tær verða beindar aðrar vegir. Um hetta sigur flokkurin, at tað verður áin ofta grunn og ongar holur eru undir áarbakkanum, soleiðis at goymistøðini hjá silum fækkast.

Dømi um hetta er omanfyri kanningarstað 4, har áin er beind út. Her vorðu bert funnin smásil. Á teimum ovaru kanningarstöðum vóru 1,6 sil fyri hvønn metur av áni, meðan tað bert vóru 0,5 sil fyri hvønn metur á teimum niðaru støðum. Grundin er helst dalking og tvørrandi goymistøð.

Kann bótast

Finnur Lützen, sum er lærari í biologi og hevur verið við til at gjørt royndirnar, sigur, at dalkingin av niðara parti av Hoydalsá kann bótast, um kloakkvatnið frá studentaskúlanum eisini verður reinsað.

Skúlin hevur nú eitt sokallað einkelt trix-reinsiverk, men kloakkvatnið fer so at siga óreinsað út í Hoydalsá.

Reinsiverkið frá 38 húskjum, sum liggja omanfyri Hoydalar, verður reinsað í einum meira útgjørdum trix-reinsiverki, sum liggur við kostdeildina hjá studentaskúlanum.

Sum nú er, verður kloakkvatnið reinsað mekaniskt, og í mesta lagi kann reinsingin vera 35 pst.

Men møguleiki er fyri at reinsa kloakkvatnið biologiskt. Finnur Lützen vísir á, at hesar báðar kloakkirnar kunnu saman enda í einum biologiskum reinsiverki, har reinsingin er nógv meira effektiv — heilt upp til 96 pst.

Í einum biologiskum reinsiverki niðurbóta mikrooganismur — bakterier og svampar — tey organisku evnini, sum standast av skarni.

Tað er goður møguleiki at gera eitt biologiskt reinsiverk á flatuni í Hoydølum, har lendi er djúpt.

— Hendan loysnin hevði bót munandi um dalkingin í áni, sum einaferð var ein goð gyttingará hjá sjósilum, sigur Finnur Lützen.

Grafurin vísir, at kanningarstað 1 er órørt av menniskjum. Lítið er tí til av føðsluevnum hjá smákyttum og djóratalið er lítið.

Á kanningarstöðum 2 og 3 er ein smávegis dalking farin fram. Her liggja kolonihavarir og nokkur sethús. Her er djóratalið vaksið nógv vegna meira fæði, og ilt-mongdin í áni er stór her.

Við kanningarstað 4 er djóratalið aftur minkað. Grundin er hon, at nú føðslumongdin so stór, at hon legst á steinarar, ið smákyttini liva á. Hetta ger, at føðsluevnini verða etin av bakterium, ið nýta alla iltina við steinarar, og harvið koma livsgrundarlagið hjá smákyttunum. Verður vatnið í áni her ikki skift út ofta, legst eitt mórulag, ið luktar illa — svávuibranta.